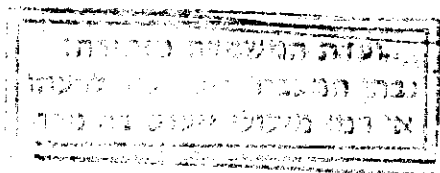

1

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למשפטים
משפט וחברה
ד"ר אביטל מרגלית
99-109-01, 99-109-02
מועד ב', 22 בפברואר 2007

הנחיות כלליות:

משך הבחינה – שעתיים .
יש לכתוב - בעט- על צד אחד בלבד של כל דף.
ניתן להשתמש בכל חומר עזר.

בהצלחה

שאלה מס' 1 (אורך התשובה- לא יעלה על 2 עמ', משקל – 70%)

לפניך קטע מדבריו של השופט רובינשטיין בבג"ץ 3045/05 אשר עסק בשאלת רישומם של בני זוג חד-מיניים כנשואים במרשם האוכלוסין.

לדעתי על בית משפט זה ליתן דעתו אף לשאלה עד כמה הוא מרחיק עצמו מקונסנסוס חברתי, שגם חברי הנשיא וגם העותרים עצמם אינם חולקים כי אינו קיים במקרה דנא, וכאשר קשה מאוד לדבר על "מאזן כל הדעות הרווחות בציבור". מזכירים לא אחת את אמון הציבור כתנאי מסגרותי לפעולתו התקינה של בית המשפט. פירושו הוא, שבנושאים שנויים כמחלוקת ציבורית עמוקה, יתן בית המשפט אל ליבו היש הכרח שיכניס ראשו למחלוקת - ולעתים תהא התשובה חיובית, אך לעתים לא תהא כזאת. לדידי ההבדל טמון בשאלה עד כמה לאמיתם של דברים נפגעות זכויות אדם מהותיות בהקשר זה, של המרשם, באיזונים הרלבנטיים. כאמור, אין במקרה דנא פגיעה מעבר לסמליות; הזכויות הכלכליות-סוציאליות הוסדרו במידה סבירה, והמותר - אם בכלל - הוא זניח, ובמידת הצורך יוסדר מן הסתם בהמשך.

אמנם אין משמעו של אמון הציבור "פופולריות ונטיה אחר רוחות הנוהגות בציבור. אמון הציבור אין משמעותו הכרעה לפי משאלי דעת קהל וסקרים. אכן, אמון הציבור משמעותו הכרה כי 'שופט עושה צדק על פי דין'" (דנ"פ 5567/00 דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 614). בית המשפט אינו שבוי סקרים ולא מפיהם הוא חי, אך כדאי לבחון את הדברים לא רק מנקודת המבט של הצדק האינדבידואלי לעותרים, אלא גם מנקודת המבט של "הצדק הציבורי", שפירושה לדידי חיפוש מכנה משותף רחב ככל הניתן בין חלקי החברה הישראלית המשוסעת, והימנעות מקצוות. אכן, קשה לצאת ידי

כולם; אך גם אם אמון הציבור אינו ריצוי הציבור, כדברי הנשיא ברק כאחת ההודמנויות, אין הוא נבנה מקצוות. אין חולק כי מצבים חברתיים עשויים להשתנות, וכך אירע במידה ניכרת בהקשר היחסים ההומוסקסואליים (ראו שופט בחברה דמוקרטית, עמ' 60-61; בג"צ 721/94 אל על נתיבי אויר לישראל נ' יונתן דנילוביץ, פ"ד מת(5) 749, 781-782). בית המשפט תרם תרומתו למניעת אפלייה בהקשרים הכלכליים-סוציאליים, כאמור, והללו הוסדרו במידה רבה - אם גם לא מלאה לשיטת העותרים, אך קרובה לכך; אך האין נקודה שבה הצורך לפעול במסגרת אמון הציבור, במסגרת המכנה המשותף הרחב, יביא את בית המשפט לומר - עד כאן גבול תפקידי, ועתה יתכבד המחוקק ויאמר את דברו, בעניינים השנויים במחלוקת עצומה?

על סמך לימודך בקורס משפט וחברה, מהן, לדעתך, השלכות אפשריות של עמדה כזו של שופט בית המשפט העליון?

שאלה מס' 2 (אורך התשובה- לא יעלה על חצי עמ', משקל - 30%)

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה גיבש לאחרונה טיוטא של "חוק הגברת האכיפה העצמית בדיני עבודה". מטרת החוק הינה, בין היתר, ליצור תמריץ לעובדים לפנות לבית הדין לעבודה בגין הפרות על זכויות מוקנות המעוגנות בחוקי העבודה. בדברי ההסבר להצעה נאמר, בין היתר, כי על מנת לשפר את הכדאיות של העובד לדרוש קיומן של זכויות בסיסיות, מבקשת ההצעה לאפשר לעובד לתבוע פיצויים לדוגמא (פיצויים עונשיים).

האם, לדעתך, יהא באמצעי המוצע כדי להשיג את המטרה?